

Pladestanyencs, ja el tenim aquí!

XAVI XARGAY I OLIVA

Amb l'excepció del capítol que Miquel Aguirre hi dedicà al llibre *Història del Pla de l'Estany*, tercer volum de la col·lecció *Història de les Comarques Gironines*, no hi ha, em sembla, cap llibre que doni fe de manera conjunta i cohesionada de la Guerra Civil al Pla de l'Estany; per tant, ja era hora que algú ho fes. Tret del capítol que acabo d'esmentar, els textos que tracten de la Guerra Civil a la comarca, em sembla, solen ser memorialístics i anecdòtics. Ens trobem, doncs, davant un llibre necessari, molt ben documentat i rigorosament expositiu.

El volum està dividit en set capítols i un epíleg, que repassen amb detall els aspectes més fonamentals del procés de revolució i guerra a la comarca del Pla de l'Estany: «L'esclat de la revolució», «La persecució religiosa», «Les dretes perseguides», «Els nous ajuntaments», «Temps de guerra», «La vida de cada dia» i «La derrota». L'estructura dels capítols sol ser sempre la mateixa: comencen amb un paràgraf introductori, o tot un primer subcapítol si el tema és complex, dedicat a la contextualització de la qüestió tractada amb el que passava a Catalunya i a l'Estat espanyol; els següents subcapítols o bé tracten cada un dels municipis per separat (1 i 4, especialment), o bé deixaten diferents subtemes referint-se sempre a tots els pobles de la comarca; sens dubte aquest no és un llibre banyolínocèntric.

Una de les premisses que han seguit els autors a l'hora d'enfrontar-se al tema de la Guerra Civil a la comarca és el consell que en el seu dia donà el cronista oficial de Banyoles, Anton M. Rigau: «Amb el cap fred i el cor tranquil». Aquesta premissa és la que dona el to al llibre: un to molt expositiu, amb un deversall de dades absolutament impressionant provinent d'un buidatge meticulós i rigorós de tots els arxius haguts i per haver; gràcies a aquest estudi tenim constància

de quines persones varen formar els diferents comitès locals, de quines varen formar els ajuntaments, de qui va morir i de qui es va haver d'exiliar, etc. No hi ha valoracions subjectives: només dades i, en alguns casos, interpretació objectiva d'aquestes dades. Els autors només senten la necessitat de saltar-se aquesta norma quan donen una explicació a la persecució religiosa i s'acosten a la interpretació del perquè de la persecució de la gent de dretes.

D'uns anys ençà hi ha una tendència historiogràfica que dona una gran importància al to narratiu i que convida a llegir la història des de l'amentat, que no està renyida amb el rigor. Aquest no és el cas del nostre llibre: la seva base són les dades. I cal que sigui així, perquè parlar de la guerra a la comarca, a Banyoles, ha estat sempre d'una dificultat extrema; per tant, era absolutament necessari posar en negre sobre blanc aquesta munió de dades que han de servir perquè cadascú, des de la seva òptica privada, des dels seus coneixements provinents de fonts familiars o d'amistats properes, pugui arribar a les seves conclusions. Jo, és cert, hi trobo a faltar aquest punt d'interpretació personal per part dels autors, i més en una època en què es reconsidera, des d'algunes posicions ideològiques, la necessitat d'una revisió de la Guerra Civil, les seves conseqüències i els resultats d'aquestes conseqüències (allò de deixar-ho tot lligat i ben lligat i el consens constitucional). La narració de la història mai no ha estat imparcial ni ingènua.

Moltes de les dades que aporta el text es repeteixen en taules, algunes

**Un llibre necessari,
molt ben documentat i
rigorosament expositiu**

**JORDI GALOFRÉ i
MIQUEL RUSTULLET NOGUER**
**Temps de guerra i
revolució al Pla de l'Estany
(1936-1939)**

Ed. Consell Comarcal del Pla de l'Estany i Ajuntament de Banyoles. Banyoles, 2011. 219 pàgines.

de les quals són necessàries per comprendre el text; n'hi ha, però, que són reiteratives i dificulten la lectura; potser hauria estat millor fer-ne un apèndix. L'aportació d'imatges és també interessant: algunes han estat vistes sovint, però altres són inèdites i, doncs, enriquidores.

En resum, aquest és un llibre de debò necessari, i més per a la gent de la comarca que, per por o per acatar sense fissures el pacte de la Transició, ha deixat orfe de dades, coneixements i històries massa generacions de pladestanyencs. Per tant, podem dir, ben alt, «Pladestanyencs, ja el tenim aquí!».